

KRÁL ALFONS XII., JEHO MI- LENKA A DĚTI.

Holdně prachu rozvířil nevidaný soudní spor madridský, v němž stranou obžalovanou byla královská rodina španělská a stranou žalující nemanželský syn nebožtíka Alfonse XII, Levoboček domáhal se pro sebe a pro svého bratra titulu burbonského a vysoké alimentace. Při takových příležitostech poodhrne se obyčejně opona velmi vysoká a tehdy dovidají se lidé o věcech, kterých by se jinak nedovzdělali. Zmíněný král Alfons XII., otec nynějšího třináctého, zamířoval se vášnivě, ještě když byl neženat, do prosulé, krásné, okouzlující zpěvačky Eleny Sanzové a z toho intimního poměru narodilo se dvě děti; prvorozené jmenovalo se Alfons, druhorozené Fernando. Od r. 1878 až do své smrti r. 1885 neupouštěl král od své spanilé milenky ani na okamžik; láska jeho byla pevná a nezavěla. Dokonce přy i nemanželské syny uznal za své a jeho matka královna Isabella II, chovala přy se k nim vždycky jako k vlastním vnoučatům. Jakmile však král Alfons XII. zemřel, vřel se obrátil a milenka Elena najednou srazena byla s vrcholů vládnutí a slunného blahobytu. Jsouce však povahy rázné, nedala se zmásti a sáhla ke své pomoci. V rukou měla řadu dopisů od krále, souhrně i politicky velice kompromitující. Obrátila se tedy na intendanturu královského dvora a kategoričtě žádala, aby chtějí-li předvésti evropskému světu, vyplátni jí diktovanou sumu peněz. Hladce odbylo se narovnání a to jmenovitě proto, že intendant dvora Fernin Abbela bál se rozvolvat královnu-vdovu, která právě hleděla vstříe avámem slehnutí. Eleně Sanzové vyplaceno bylo tenkrát 750.000 franků a 50.000 jejím advokátovi Salmeronovi. Za to musela Elena vydat dopisy královy a zaručit se, že vydala všecky. Na této okolnosti pak zejména založila obžalovaná rodina královské při letošním soudním při své protidůvody, popírající naprosto autenticitu nových dopisů, žalobcem Alfonsem při procesu předložených a za hlavní důkaz sloužících. A ještě mnoho jiných a jiných důvodů nashledal nejvyšší soudní dvůr, aby mohl v napjatém procesu pronést své "ne". Přy jenom ten příslušet může k rodině královské, kdo je manželského původu. A Elena Sanzová nikdy manželkou královy nebyla. Stojit psáno v starých předpisech královského rodu: "Králové pro platné manželství musí sobě vyvolit ženu, která, byť i nebyla krásná ani bohatá, musí být dobře vycvácena a počestného rodu. Král, který plní své povinnosti, nesmí si zadávat s lehkými ženštinami." Z té zásady právní snadno potom dalo se už vysknout, že Elena Sanzová byla komediantka, která zpívala oboecstvu za peníze a která tudíž byla špatně vycvácena a že tedy její synové nemožno slouzi syny královskými, jsouce pouhopouhými bastardy. A tak právě odůvodněno stálo to v aktech rozsudku nejvyššího soudního dvora španělského léta Páně 1908.

KTERAK MICHELANGELO PRACOVAL.

Slova Goetheova "Podivuhodné a při tom smutné jest, za jakých podmínek povstala nejkrásnější díla," neplatí snad o nikom takovou měrou, jako o slavném Michelangelovi. Za smutku v duši a za nepřiznivých vnějších poměrů utvořil své nejsvětější práce. Snehá každou kapku své krve, jenž se cítil šťastným jen tehdy, když mohl smýšlet jenom o tom, že kamene živé formy, dosáhli své slávy jako malíř v Sixtinské kapli. Malířství "nebylo jeho povolání," leč přece byl nucen 20 měsíců po celý den pracovat v putu a prachu na vysokém lešení nástrojných malby, jen aby získal nutnou výživu. V jednom z svých sonetů líčí mistr a bolestným hromem, kterak skrčen, s hlavou na zad skloněnou, krkem skřiveným a potřísněn barvami, se stíšeným dýcháním konal bezduché namáhavou práci. Stěžuje si: "Žiju zde ve velkých starostech, za velké tělesné námahy; nemám přítel a nechtí také žádného, ani k jidlu nemám čas." Při práci v kapli medicejské, touto krásným a vanečným dílem, byl

vnitřním napjetím a vnějšími starostmi tak utvářen, že jeho známí obdivali se o jeho život. "Bude zajisté žítí již jen krátký čas," psal kdosi o mistrovi, který byl pak živ ještě 33 let; "jest to následkem toho, že příliš mnoho pracuje, málo a špatně jí a málo spí. Již celý měsíc jest trápen bolestmi hlavy a závratí." A přece vznítila se znovu jeho síla, když přikročil ku plastice. Nie neuvzdalo tak jeho nadšení a nerozpoutalo tvůrčí sílu, jako milovaný mramor. Zde vládl jako král ve své říši; zvlášť utvářený balvan vzbudil v něm nové myšlenky, z kamene vyráběla mu lidská postava. Žádný vynucený kameník nevyrovnal se mu zručností a své dělání sám učil. S údivem pozorováno, kterak šedesátiletý stařec mramorový balvan lépe zpracoval, než tři mladí, silní kameníci v době troj- až čtyřnásohné. "A chopil se díla s takovým ohněm, že byla obava, že balvan se rozdrtí." Nadšení zmocnilo se umělce a domutilo ho démonickou silou, podati se bez přestávky moci genia, až nesmírné napjeti přivedlo úplnou únavu a tragickou melanholii. Téměř neuvěřitelná rychlost, s jakou Michelangelo v této periodě tvůrčí činnosti pracoval — stvořil nádherné mladistvé postavy v Sixtinské kapli vždy za den — dá se vysvětlit jen tím, že myšlenka a forma jeho díla byla v jeho duhu předem úplně vypracována; naznačil jen zhrbné v přípravných kresbách, co v plné nádhře a kráse pale vypracoval. Též pro své plastické díla používal nejvyšší malý model z hlíny nebo vosku a často přikročil hned ku zpracování balvanu, z něhož vytvářel monumntální údery dítu žijoucí postavy. Časné přílo stáří na Michelangelu, který vlastně nebyl nikdy opravdu mlad; ale tvůrčí síla žila v něm nesklabena až do jeho smrti. Nikdo nesmí samotáře při práci rušit; svou dílnu měl pevně uzavřenu a vysoké páni museli do atelieru vstupovati oknem, chtějí-li si jeho díla prohlédnouti. Jen jednou ještě byl k naléhání papeže Pavla III. domceno vstoupiti na lešení v Sixtinské kapli a vytvořit "Poslední soud". Pětasdesátiletý stařec nafíkal na oběže této své poslední malby, "neboť malba dresak není práci pro staře." Jednou uprostřed práce spadl s lešení a poranil se na noze. Pln hněvu a bolesti odhalil se do svého domu, takže lékař jen pomocí lsti mohl k němu vniknouti.

PRIMITIVNÍ LÉKAŘSTVÍ.

Při listování starých kronik a dokumentů v bibliotekách, které podávají zprávy o umění a vědě lékařské a chirurgické ve středověku, stává se nápadnými shody, které spojují staré lékařství s čarodějstvím dnešních divochů a jeví se u nejrůznějších národů nejrůznějšími obrysy. Starobeké uctívání Aesculapa s posvátným hadem líčí se jen nepatrnými rozdíly malolichotivím od kultu indiánských "medicimannů" a obřady Druidů a arabských magů mají protýpek v kultu "Wodu" v Západní Indii. Ve "World Magazine" uvěřuje svétový cestovatel Bainbridge řadu zajímavých pozorování, jež učinil na svých cestách u čarodějů a zákeřných kněží u nejrůznějších divokých národů. Skoro všude jsou kněží považováni za stěšené nadlidské, a posvátná hrůza, s kterou na ně nezasvěcení lidé, vyplývá spíše z bázně před nevyvratitelným, než z náklonnosti k osudnému zářnému moči. Zajísté jsou to často podivuhodné výsledky, které čarodějové dosahují svými zvláštními primitivními prostředky, ale nevítkta zneživají také svých schopností a vlivu, aby dosáhli se nad svým soukenovím nadlidy, která hranici na tyranství. Ale v této divoké smesli podivných ceremonií, fantastických zaklínání a groteskních vyhánění dítla dítla někdy zdravé jádro nemá vždy lékařské; kromě divokými pověrami vládnou čarodějové přírodních národů mnohým tajemným lékařstvím, znalostí bylin a esenci, které rdají se častěji býtí utajeny dosud i moderním lékařstvem. Lékařské umění tvoří hlavní část jejich povolání a k němu přiléhálost vidit čaroděje nekulturovaných národů při práci, státi ušiven nad chirurgickým mistrovstvím, s kterým fantasticky vystrojenci čarodějové hrubými nástroji a s určitými nejjedli operace rychle a jistě provádějí. Dle Fákina vypravuje o amputaci ruky, kterou za jeho přítomnosti podnikl čaroděj Wang-gi na svého soukenovce s kterou označuje za mistrovský čin. Mnohý slavný evropský chirurg by sánil provedít tak těžkou operaci s tak krutými a nepohodlnými pomůckami. Osmalých prostředků se nepoužívá, bolestné rány nemocného stáží se při kousnutí lékařů, ale přes všechny překážky spíše tento k čin, a vykonává se sroustlost, která přimo usmrtí. Ovšem tato dobrodružná čina jeví povolití svéi rozkošným žitím, které jeví se v podobě. Ohrožení a obtížnost čaroděje jest u mnohých kreslořských

výnosným žemeslem. Nešťastné ženy, které jsou obžalovány z vykonávání čarodějského umění, muscí pak vytrpět strašná muka, která upomínají na středověké zkoušky ohněm a která platí za jediný prostředek dokazati nevinu. U některých národů musejí čarodějnice pít zle páchnoucí tekutinu, připravenou z různých kořenek jedovatých bylin a hmyzů a jejíž požití má obyčejně za následek smrt. Jen zřídka překoná zvlášť silná konstituce účinky nápoje nevinosti, leč pak jest opravdovněna, jest nesena v triamfu celou vesnicí a žalobce jest donucen za ohrožení života jí zaplatiti bohatou náhradu. S kouzelnictvím spojuje se obyčejně znalost přírodních sil a často najde se u čaroděje nejjednodušších přírodních národů jakýsi svétový názor, který dádá za s generace ne generaci spojuje hluboké studium a fantastickými domněnkami. Bainbridge vypravuje o čaroději Hereró, jehož astronomické znalosti ho uvedly v div. S dítla na ote a dále na syna přechází poklad astronomických vědomostí, který všude hlolí vyasvětliti zářak všemiru, povstání hvězd, jejich běh a jejich počet. Ne vždycky jest kněžství omezeno na muže. Již u Hereró jsou kouzelné dívky, tak zv. Ondangere sádnatěny při nejdůležitějších náboženských obřadech a v Austrálii neschází případů, že staré ženy dopracují se v celém dosahu k hodnotě kněžské. Vykonávají také lékařskou práci, massáží vyhánějí "zlé duchy" a při tom ukazují zručnost, která by mohla konurovat se zručností evropské massérky. Revmatismus léčí se parními lázněmi, které polženy jsou horkými kameny, pokrytými různými rostlinami. A tak jest mnoho dokladů, že mezi fantastickým kouzelnictvím a moderním uměním lékařským jsou již stě vztahy.

Rozmanitosti.

Šest měsíců psky po ledě.

Kapitán Mikkelisen, vůdce anglicko-americké výpravy na severní pól, vrátil se po dvouleté výzkumné cestě zpět do Londýna. Obzvláštním jest, že někteří účastníci výpravy musli urazit 5000 mil psky po ledě. V zimě loňského roku podařilo se výpravě podniknouti na Flaxmanův ostrov, kde si zbudovala zimní stan. Na začátku jara opustil kapitán Mikkelisen se svými lidmi loď, aby se přesvědčil, zda severně od Aljašky jest moře nebo pevnina, což dosud nebylo zjištěno. Na základě výzkumu seznal, že nejméně 60 až 70 mil na sever jest moře. Když se výprava vrátila, byla loď zničena ledovými kry, které jí úplně rozmačkaly. Po několika týdnech spatřili odvážlivci konečně parník na lovení velryb, který mužstvo přijal na palubu. Pouze kapitán Mikkelisen, geolog Leffingwell a jeden námořník zůstali, aby dokončili geologické výzkumy, na nichž hlavně záleželo. Když byl led dosti silný, šli tito tři lidé, majíce sebou sánky s potravou a dvě psy, podél pobřeží zpět do Klondyke a urazili tak za půl roku cestu 5000 mil psky po ledě.

Ze starých dobrých časů.

Starí Římané lehalí při jídlu na "trichliniu" t. j. lehátku. "Trichlinium" nazývá se původně snů, v níž hosté jedli. V té nalézal se stůl, kolem něhož na třech stranách rozložena byla lehátka, z nichž na každém bylo místa pro tři osoby. Čtvrtá strana stolu rezervována pro přinášecí jídel. Otroci umyli hostům nohy a podali jim vodu a vonné essence na umytí rukou; pak otevřeli hlavy stolovníků růžemi. Když vše bylo připraveno, ehopili se hosté jidla. Pokrmý brali do rukou, a kosti házeli jednoduše vedle sebe na zem. Když barbaři z mocení se římské říše a na její troskách založili novou, tu změnily se také mravy, a stolovníci počali si zasediti k nízkým stolům. Každý host obdržel chléb, slánku a ližku. V 12. století způsobil živější styk s Orientem i změnění mravů; různé závěsy visící sem a tam, jež dříve pokrývaly stoly, ustoupily nyní fadrnému ubrusu; v lepší společnosti ustránilí i více ubrusů najednou; jeden dlouhý, jenž dosuhoval až k zemi a jeden menší, jenž ležel jen na prostředku stolu. U chudších lidí ovšem jídalo se s prostředky primitivnějšími; luxus, každému předkládali svlaštinní talíř, nemohli si dovoliti, všichni jídali z jedné společné mísy, která stála uprostřed stolu. V 13. století počala se užívat jídelního nářadí, jež se podobalo poněkud našim vidličkám. Užívalo se jej ale k vytahování chleba rozlámaného a posoufeno do vína nebo mléka. Ve starofrancouzském allegorickém románu de la Rose (ke konci 13. století) lze čísti, jak se dobře vycvácená slečinka v 13. století měla chováti u stolu při jídlu. Prsty

nesměly se příliš hluboko strkati do talíře, rty nesměla si pomazati polévkou nebo sádlem, a nesměla bráti do úst příliš velké kusy; kousky masa směla uhepiti jen do špiček prstů a tak ponořiti do omáčky. Dobře vycvácené osoby bylo možno lehcce poznati dle způsobu, jak se chovaly při jídlu. To konečně platí i pro dnešek. Zatím co lid pomáhal si při jídlu všemi prsty a hluboko je ponořoval, pomáhal si vzdelanci jen špičkami tří prstů. Prsty čistily se buď o chléb — nebo se prostě olízaly. Mrav umývati ruce po jídlu, vznikl až v pozdějších dobách. Ke konci 16. století počala vláda vidliček, ale mrav ten vžíval se jen pomalu.

Spor o kanály na Martu.

Spor o kanály na Martu nastavá. Zdá se, že myšlenka o existenci inteligentních tvorů na jiném svétovém tělese než je země, jest pro mnohé hlavy příliš těžká. Stále vynořují se nová vysvětlění o podivuhodné síti na povrchu Martu. E. H. Hankin z Agry v Indii projevuje silnou pohybnost o existenci martských stavitelů kanálů. Tvrdí, že lze sotva míti za to, že by se při stavbě kanálů obešli bez kovového nářadí. Mají-li ale kovové nářadí, lze opět sotva míti za to, že by se obešli bez ohně. Na zemi byl oheň boze všech pochyb objeven na základě tepla, vzniklého třením. To zdá se ale na Martu při barometrovém stavu méně než 80 milimetrů a za nejspíšosti bouře a blesku pravdě nepodobným. Hankin míní, že se při vývoji z anorganického života k jinému vytvořila na martských vodách "nekonečná živá pěna". Tato myšlenka ostatně není nová, neboť předloženy dosti dlouho, ale márně lovíli v hlubinách mořských po "nekonečné prapěně". Obraz budoucnosti naší země má tuto domněnku podporovati. Bude-li naše země po milionech letech stejně ehadou na vodu jako Mars, utvoří se v korytech vysušených oceánů jednotlivá jezera. Co by viděl — lze se Hankin — pozorovatel, stojící na planetě Venusi na povrchu zemském? Neviděl by soustavu čar mezi jednotlivými jezery až k točné? Neměl by dojem ročních dob? Pan Hankin ovšem sám neví, zda by tomu tak bylo. Vydávuje přy pouhu domněnku a výslovně tvrdí, že nemá určitého názoru o životě na Martu.

Udržuje nohy v suchu.

Zádná úrava nebude pozorována u těch, kdož upotřebí Severův

Prásek pro nohy, kdykoliv jejich nohy obolaví, otekou aneb přilísní se budou potiti. Všichni trpíci těmito nepřijemnostmi v letním období, avšak měli bychom věděti, že jest snadná pomoc. Ovšem, že jest! Severův Prásek na nohy jest nejlepší v těchto případech. Udržuje nohy i střevece v suchu a v příjemném pohodlí. Zkuste ho

dnes. Nepřijímejte padělků. W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Ia.

Do St. Louis, Mo.
Ct. příznivecům časopisu našeho oznamujeme, že p. Fr. Široký, 3450 Itaska ul., St. Louis, Mo., jest našim oprávněným jednatel a kollektorem. Vyřizuje zároveň všakeré záležitosti Pokroku Západa se týkající. Krajane mohou se na něho vždy a důvěrou obrátiti. —t—

Příroda vyhojí nemoce!
K vyhojení nemoci, jako reumatismu, neduhů jaterních, žaludečních a vůbec všech jiných, potřebuje se již za starých časů v Čechách vedl minerálních. Die uznání lékařského a odporučení sta nemocných, kteří byli vyléčeni, jest **mineralní voda v Excelsior Springs** nejlepší zde v Americ. Zasláme tuto léčivou vodu v pětalonových pleurech expresem za \$1.50. Expressní zásilka Vás mnoho nestojí. Na příklad do Cedar Rapids, Ia., anebo do Omaha, Neb., stojí odtud 83 centů. Doplate si o cenu a podrobnosti. Ustanovíme dobrého a spolehlivého člověka v každé osadě jako jedatele. 50x13

SALT SEA WATER CO., Excelsior Springs, Mo.

50,000 KNIŽEK ZDARMA PO POŠTĚ
TAJNÉ NEMOCE MUŽŮ.

Tato kniha obsahuje mnoho vyobrazení, a jest pravým z drojem vědy pro staré i mladé, kteří trpí slabostí, straccnou mužností, nervosní chorobou, otravou krve, kaparkou, neduhý žaludeční ledvin a měchýřové. Kniha Vám vyléčí jak se "naučte vyléčit doma a jistě. Píšte nám český."

Porada zdarma. Uřední hodiny od 9ti do 5ti Vneděl od 10ti do 2hé odpoldne.

DR. JOS. LISTER & CO.,
40 JARBORN ST., 8 A 7 CHICAGO, ILL., U. S. A.

Riley Brothers Co.
VELKOOBCHODNÍCI
Likéry a doutníky
Old Military Rye --- Diamond R Rye
N. B. Archer Bourbon.
1118 Farnam St. OMAHA.

TELLMORE jest výtečný druh whisky, jejíž výhradními rozesílateli jsou

Atlas Wine and Liquor Co.,
VELKOOBCHODNÍCI A IMPORTÉŘI
659-61 Blue Island Ave., CHICAGO, ILLS.
Zaručena dle vládního zákona o čistých potravinách a lékách. JOHN J. FLORIAN, cestující jednatel.

Čtete nově vyšlou knihu
VŮDCE KU ZDRAVÍ
(třetí vydání)

EXTRA. **EXTRA.**

kterou původně napsal proslulý
DR. E. C. COLLINS
(Zakladatel Collinsova Léčebného Ústavu)

Dobře známý léčebný ústav "The Collins New York Medical Institute" vydal právě teď novou knihu ve prospěch českého lidu. V knize této můžete se dočísti všelicos o zachování zdraví, jakož i o přifacích, průběhu a léčení rozmanitých chorob. Kniha jest psána v lehkém a dobře srozumitelném slohu — proto ať jí každý náš krajan, muž nebo žena, mladence anebo panna, přečítá, ješto mu to bude k velikému prospěchu pro celý život.

V knize jsou četná krásná vyobrazení, tušová i barevná, kteráž nemálo slouží k lepšímu porozumění věci. Nejsou to žádné hatlaniny, jaké byly některými humbukářskými lékaři mezi Čechy vysílány, ale jest to skutečné poučné, užitečné a pořebné kniha, z níž se mohou lidé naučit mnoho dobrého, jak se vyhnout chorobám, jak si udržet zdraví, v případě choroby jak se léčit a jak rozeznávat nemoce. Kniha obsahuje přes 200 stran (dvě stě) s četnými vyobrazeními lidského těla i tajných ústrojí obojího pohlaví. Když člověk přečte tuto knihu, tu zajisté sbledá a usná, že je to kniha vádná a prospěšná a proto bylo by žádoucnou, aby jí každý náš krajan i krajanka a vůbec každá česká rodina doma měla.

Ať jste zdraví nebo nemocni, pište si pro tuto knihu. Jste-li nemocni, tož na každý pád, dříve než se obrátíte na jiného lékaře neb léčebný ústav, pište pro onu knihu — v ní najdete dobře popsanou svou chorobu jakož i příčiny, s kterých povstala a znajice toho, tož se potom léchejí a dříve vyléčíte. Velikou pochvalu dušine Collinsovu léčebnému ústavu, že vydal tuto poučnou knihu a to tím více, že on nařídil, aby se:

8 tisíc knih zdarma rozdělilo mezi náš národ po celé Americ. Proto objednejte si jí, pokud zásoba stačí. Každý, kdo by chtěl knihu tu dostat, nechť zašle na dole udanou adresu za 10 centů poštovních známek na poštovní dopravu a dostane jí zdarma.

Jak už všeobecně známo jest, lékař účinkující v tomto ústavě z popisu nemoci pozná stav nemocného; jeho velká zkušenost a hluboká věda umožňují mu úspěch v léčení lidí, kteří jsou na sta, ba i na tisíce mil vzdáleni.

Dopísete-li si pro knihu, pošleme Vám jí ihned. Dopisy adresujte:

The Collins New York Medical Institute, (Inc.)
140 West 14th St., New York, N. Y.